

ABSTRAKT

Disertační práce Americká filosofie s důrazem na problematiku času: Temporální aspekty v díle Peirce, Jamese a Whiteheada se zabývá pojetím problematiky času a temporality u Charlese Sanders Peirce, Williama Jamese a Alfreda Northa Whiteheada, jakožto zástupců takzvané Americké filosofie. Výběr těchto autorů má dvojitý kritérium – první je originální příspěvek do dějin myšlení (pragmatismus, radikální empirismus a procesuální filosofie) a druhé je spojitost s Harvardskou univerzitou (vzdělanostní středisko USA od 2. poloviny 19. století). Práce je členěna do pěti sekcí, ve třech z nich jsou zmapovány perspektivy k problematice času a temporality vybraných autorů. Sekce věnována Peirceovi pojednává časové aspekty z perspektiv pragmatismu, faneroskopie, metafyziky a pokusu o reflexi východisek pro výchovu. Jamesova sekce nastiňuje pojetí z perspektivy radikálního empirismu (a psychologie) a pragmatismu uzavřené náčrtem Jamesových temporálních perspektiv. A načrtnuté Whiteheadovy perspektivy jsou procesuální a existenčně-civilizační uzavřené skicou dějinnou, založenou v organičnosti. Tyto dějinně filosofické nárysy jsou orámovány dvěma sekcemi pojednávajícími otázku po charakteru filosofie jakožto americké vůbec, chápanou jako interpretativní svědectví závislé na rozumění vlastní jedinečné dispozici a snah komunikace této situace s druhými, a obecné myšlenkové trajektorie problematiky času, reflektující motivy temporálních perspektiv nejen vybraných autorů. Záměrem této práce je zmapování problematiky času u vybraných autorů, díky čemuž mohou být otevřeny nové horizonty pro další diskuze na poli problematiky času i chápání americké filosofie.

Klíčová slova

Pragmatismus; Radikální empirismus; Procesuální filosofie; C. S. Peirce; W. James; A. N. Whitehead; Čas; Temporalita; Nahodilost; Kontinuita; Proud vědomí; Zdánlivá přítomnost; Konkrescence; Nexus.